

Betalen voor natuurbescherming betekent dubbele winst

Degradatie van natuurlijke ecosystemen vindt wereldwijd op grote schaal plaats. Met name de afname van tropisch bos baart zorgen. Vooral de landbouw is hier debet aan. Natuurbehoud beschermt het bos, maar maakt de bevolking brodeloos. Het verlenen van biorechten biedt een handvat om de lokale bevolking te compenseren voor het verlies aan grond voor natuurbehoud.

De Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties schat de jaarlijkse afname van tropische bossen tussen 1990-1995 op 13,7 miljoen hectare. Jaarlijks gaat het dan om een landoppervlak dat groter is dan Nederland. In ontwikkelingslanden is landbouw één van de belangrijkste oorzaken van de verdwijning van natuur. Echter, in veel gevallen hebben de arme mensen in deze landen geen andere mogelijkheid dan de hun omringende natuur te gebruiken om in hun inkomsten te voorzien. Gangbare oplossingen om natuur te beschermen spitsen zich vooral toe op het verlenen van een beschermde status aan natuurgebieden. Een andere methode is het opkopen van natuurgebieden door natuurorganisaties. Zo heeft de Amerikaanse organisatie 'The Nature Conservancy' natuurgebieden opgekocht die anders bestemd waren voor houtkap. In veel gevallen is de lokale bevolking daarbij niet gebaat, omdat hen de toegang tot het gebied wordt ontzegd en zij

geen inkomsten uit de betreffende natuurgebieden kunnen genereren.

Financieel mechanisme

Het systeem van biorechten biedt kansen om natuur die van wereldwijde biologische betekenis is te beschermen. Dit gebeurt door de mensen die afhankelijk zijn van het overmatig exploiteren van natuur én die in 'waardevolle' natuurgebieden leven een alternatieve inkomstenbron te bieden. In ruil daarvoor gaan zij de natuur beheren in plaats van haar te gebruiken voor boskap of landbouwdoeleinden. De betalende partij verwerft de garantie dat de natuur duurzaam wordt beheerd. Het systeem resulteert dus in dubbele winst: voor zowel de natuur als de lokale bevolking levert het voordeel op. De betaling van de biorechten vindt plaats door zowel publieke als private partijen die gebaat zijn bij natuurbehoud. Bij publieke partijen valt te denken aan gangbare natuurbeschermingsorganisaties (Wereld Natuur

Fonds), overheidsinstanties (Directoraat-Generaal Internationale Samenwerking) en hulporganisaties (Novib en Plan). Maar ook private bedrijven kunnen financieel belang hebben bij natuurbescherming. Een bekend voorbeeld is het Amerikaanse farmaceutische bedrijf Merck & Co., dat \$ 3,5 miljoen investeerde in onderzoek naar mogelijke medicijnen; een gedeelte van het geld kwam ten goede aan de bescherming van natuurgebied en de bijbehorende biodiversiteit. Verbetering van het imago kan eveneens bedrijven motiveren om te investeren in dit concept.

Voorwaarden

Om in aanmerking te komen voor een 'biorechten'-betaling moet men wonen in de omgeving van natuurgebieden en hier bovendien financieel afhankelijk van zijn. Verder geldt dat men ongeveer dezelfde prijs ontvangt voor biorechten als men met houtkap of landbouw zou verdienen. Bovendien heeft men de handen vrij om neveninkomsten te vinden. Er ontstaat als het ware een arbeidsoverschot. Mogelijkheden om dit in te zetten liggen in het verhogen van de landbouwproductie op al bestaande landbouwgrond, het opzetten van eco-toeristische activiteiten of het beoefenen van lokale nijverheid. De inkomsten die hieruit voortvloeien, komen bovenop de vergoeding die men krijgt voor de verkoop van biorechten.

Spiraal doorbreken

Het biorechten-concept bevindt zich nog in een verkennende fase. Pilotprojecten zijn nodig om het mechanisme uit te werken. Hierin ligt een taak voor publieke en private partijen. Vervolgens is het zaak dat zij inderdaad op deze manier investeren in behoud van natuurgebieden in ontwikkelingslanden. Dit kan de negatieve spiraal van armoede en natuurdegradatie doorbreken.

Ivo Mulder Rob Dellink en Ekko van Ierland

Lees verder in Het Dossier

Onder de titel 'Biorechten: Een oplossing voor natuurdegradatie en armoede?' gaan de auteurs nader in op de werking van hun concept.

Foto: ANP